

A magyarországi bevándorlás okai és következményei (Vándorlás, globalizáció és beilleszkedés)

A 2002-ben megkezdett s ez év során lezárandó kutatási program elsődleges célja a hazánkat érintő nemzetközi vándormozgalom okainak és következményeinek feltárása volt. A kutatás közben a bevándorlás, a globalizáció és a beilleszkedés folyamatait együttesen, közös szempontok alapján vizsgáltuk. Ennek keretében kísérletet tettünk a migrációs és a népesedési folyamatok, a bevándorlás és a társadalmi-gazdasági környezet közötti kölcsönhatások rendszerének feltárására. Mindezekkel párhuzamosan ok-okozati magyarázatot kívántunk adni azokra az összefüggésekre is, amelyek a volt szocialista társadalmi-gazdasági formáció migráció-ellenes és a rendszerváltoztatás utáni politika nemzetközi vándormozgalmat támogató magatartásából adódnak.

Figyelembe véve az Európai Unióhoz történt csatlakozásunkat programunk az elmúlt évtized migrációs politikai gyakorlatának kritikai elemzésével és más országok gyakorlatának bemutatásával a hazai migrációs politikai stratégia alakításához is fontos adalékokkal járul hozzá.

A program keretében azoknak a sajátosságoknak a feltárását is fontosnak tartottuk, amelyek – a legújabb kori történelmünk alakulása következtében – a hazánkat érintő nemzetközi vándormozgalom speciális jellegét adják. A vizsgálat kiterjedt a lakosság különböző származású bevándorlók iránt tanúsított attitűdjeinek, illetve a különböző migrációs politikai intézkedések támogatottságának megismerésére is.

Mindezek következtében megítélésünk szerint a program több területen originális, hiánypótló kutatás, amely egyben a már meglévő ismeretek összefoglalását, az adatok másod-elemzését is magába foglalja.

A kutatásban a KSH Népesedés-, Egészségügyi és Szociális Statisztikai Főosztályának, a MTA Földrajztudományi Kutatóintézetnek, valamint a KSH Népeségtudományi Kutatóintézetnek a kutatói vettek részt. A konzorcium vezetője Tóth Pál Péter, a KSH Népeségtudományi Kutató Intézet tudományos főmunkatársa volt. A kutatást a Nemzeti Kutatásfejlesztési Alap támogatta.

A migrációs témakör tanulmányain kívül Niederhauser Emil *Az 1905-ös orosz forradalom és Kelet-Európa* című tanulmányában óva int a pártállami időkben meggyökere-sedett, erőltetett – tehát hamis – párhuzamosságok, sőt rokon vonások hangsúlyozásától; Föglein Gizella *Nemzetiségi demográfiai dilemmák Magyarországon (1945–1980)* című áttekintésében arra a következtetésre jut, hogy a nemzetiségi jogok biztosítása elvi kérdés, amely nem lehet a nemzeti kisebbségek létszámának függvénye. Propszt Eszter a kortárs magyarországi német irodalmat a nemzetiségi politikával, annak változásaival összefüggésben vizsgálja. A látélet nem szívderítő: szerinte az itteni német irodalom életre keltéséhez fel kell tárnunk azokat a politikai és pszichológiai okokat, amelyek akadályozzák a rendszerváltozás utáni új helyzethez illő autonóm azonosság-tudat kialakulását.

Végül *Disputa* rovatunkban újra vitaindítónak szánt eszmefuttatást közlünk Kovács Attila tollából az európai alkotmánytervezetről, különös tekintettel a körülötte felizzó vitákra. Ám ezt nemcsak a téma politikai időszerűsége és fontossága miatt tesszük, hanem mert tudományos és szakmai körökben sincs egyetértés alapvető kategóriák értelmezésében, pl. a két országban is elutasított tervezet alkotmánynak tekinthető-e, mi a viszony az uniós és nemzeti állampolgárság között stb. Várjuk és kérjük az érdekes hozzászólásokat.

Budapest, 2005. augusztus

Cholnoky Győző–Tóth Pál Péter